



Kursplan

för kurs på grundnivå

Vikingatidens och medeltidens texter
Viking-age and Medieval Texts

30.0 Högskolepoäng
30.0 ECTS credits

Kurskod:	NS1004
Gäller från:	HT 2007
Fastställd:	2007-05-09
Institution	Institutionen för svenska och flerspråkighet
Ämne	Nordiska språk

Beslut

Denna kursplan är fastställd av styrelsen vid Institutionen för nordiska språk, Stockholms universitet, 2007-05-09.

Förkunskapskrav och andra villkor för tillträde till kursen

Svenska B/Svenska som andraspråk B/Svenska 3/Svenska som andraspråk 3.

Kursens uppläggning

Provkod	Benämning	Högskolepoäng
VIKI	Vikingatida texter	10
NAMN	Namn	5
MEDE	Medeltida texter	10
PROJ	Projektarbete	5

Kursens innehåll

I kursen studeras texter från nordisk, företrädesvis svensk, vikingatid och medeltid. I kursen ingår även studier av text- och språksituationen i Norden under vikingatid och medeltid samt de faktorer som påverkar denna. Vidare diskuteras drivkrafterna bakom språkbevarande och språkförändring samt problematiken kring gränsdragningen språk/dialekt. Kursen innehåller även en introduktion i filologi, dvs. tolkning av äldre texter, en översikt av nordisk kultur och historia samt en orientering om nordistiken som tvärvetenskapligt ämne. Kursen är lämplig för studenter och forskare med inriktning på nordisk medeltid samt inom yrken vid historiska arkiv.

Kursen består av följande delkurser:

Delkurs 1: Vikingatida texter, 10 hp

Delkursen innehåller studier av texter från nordisk vikingatid. För att kunna läsa och förstå texterna och för att samla faktaunderlag för diskussionerna utnyttjar studenterna dels relevanta ordböcker och grammatiska/språkhistoriska beskrivningar, dels översikter från olika historiska discipliner. Med utgångspunkt i runstenarnas innehåll och de vikingatida skaldernas alster förs probleminriktade diskussioner kring såväl texternas form och innehåll som deras samhällseliga kontext och funktion.

Delkurs 2: Namn, 5 hp

Delkursen innehåller träning i tolkning av äldre ortnamn och personnamn. Här studeras de viktigaste ortnamnskategorierna och ortnamnstyperna samt personnamnsskicket under vikingatid och medeltid. Mot en kulturhistorisk – och för ortnamnens del även en bebyggelsehistorisk – bakgrund diskuteras namnens

ställning i namnsystemet och förändringar av detta. I delkursen orienteras även om uppteckning, bevarande och publicering av namn.

Delkurs 3: Medeltida texter, 10 hp

Delkursen innehåller studier av texter från företrädesvis svensk medeltid. För att kunna läsa och förstå texterna och för att samla faktaunderlag för diskussionerna utnyttjar studenterna dels relevanta ordböcker och grammatiska/språkhistoriska beskrivningar, dels översikter från olika historiska discipliner. Med utgångspunkt i olika medeltida textgenrer förs probleminriktade diskussioner kring såväl form och innehåll som samhällelig kontext och funktion. I anslutning till läsningen och analysen av texterna diskuteras stilskillnader och stilförändringar på olika textnivåer.

Delkurs 4: Projektarbete, 5 hp

Delkursen innehåller ett arbete som ska redovisa en mindre undersökning av ett fenomen inom text eller språk från vikingatid och medeltid. Studenten väljer projektarbetets innehåll utifrån sina egna intressen. I undersökningen ingår träning i att definiera och lösa ett problem med hjälp av de gängse metoder och redskap som används inom nordistikens samt träning i att skriftligt och muntligt presentera en smärre vetenskaplig uppgift.

Förväntade studieresultat

Kursens mål är att studenterna ska kunna läsa och tolka enklare texter från nordisk vikingatid och medeltid. Studenterna ska även känna till text- och språksituationen under dessa perioder och nordistikens intresseområden. Vidare ska de kunna redogöra för drivkrafterna bakom språkbevarande och språkförändring samt för problematiken kring gränsdragningen mellan språk och dialekt.

Undervisning

Undervisningen ges i mån av resurser. Beslut om undervisningens närmare uppläggning för de olika delkurserna och om den undervisning som ska vara obligatorisk fattas av institutionsstyrelsen.

Kunskapskontroll och examination

a. Beslut om kunskapskontrollens närmare utformning fattas av institutionsstyrelsen.

b. Betygssättning sker enligt en sjugradig målrelaterad betygsskala:

A = Utmärkt
B = Mycket bra
C = Bra
D = Tillfredsställande
E = Tillräckligt
Fx = Otillräckligt
F = Helt otillräckligt

c. Kursens betygskriterier delas ut vid kursstart.

d. För att få slutbetyg på hela kursen krävs lägst betyg E på samtliga delkurser.

e. Vid underkännande gäller att studerande som fått betyget F eller Fx på ett prov har rätt att genomgå fyra ytterligare prov så länge kursen ges. Studerande som fått lägst betyget E på prov får inte genomgå förnyat prov för högre betyg.

Studerande som fått betyget F eller Fx på prov två gånger av en och samma examinator har rätt att få en annan examinator utsedd för att bestämma betyg på provet, om inte särskilda skäl talar emot det. Framställan härom ska göras till institutionsstyrelsen.

Övergångsbestämmelser

När kursen inte längre ges eller kursinnehållet väsentligen ändrats har studenten, för de flesta delkurser, rätt att en gång per termin under en treterminsperiod examineras enligt denna kursplan. Dock gäller fortfarande begränsningarna enligt punkt e ovan. För överensstämmelser med det tidigare kurssystemet hänvisas till institutionens studievägledare.

Begränsningar

Kursen får inte tillgodoräknas i examen samtidigt med sådan inom eller utom landet genomgången och godkänd kurs, vars innehåll helt eller delvis överensstämmer med innehållet i kursen.

Kurslitteratur

Med reservation för ev. ändringar p.g.a. utgången litteratur e.d.

Delkurs 1: Vikingatida texter, 10 hp

Andersson, Lars. Jarlabankeättens första kristna begravningsplats. Slutsatser och spekulationer om de arkeologiska utgrävningarna vid Broby bro. Kan hämtas på www.lansmuseum.a.se/arkeologi/artiklar/brobybro.html>

Brink, Stefan. 1996. Political and social structures in early Scandinavia. I: Tor. S. 235-281. (Stencil, säljs på institutionen.)

Hellberg, Staffan. 1994. Nordiska språk. I: Nationalencyklopedin. (Stencil, säljs på institutionen.)

Palm, Rune. 2004. Vikingarnas språk. 750-1100. Stockholm: Norstedts. S. 91-191, 201-308 (vissa delar extensivt enligt lärarens anvisningar), 429-457.

Peterson, Lena. 1994. Svenskt runordsregister. Uppsala: Institutionen för nordiska språk.

Sawyer, B. & Sawyer, P. 1994. Medieval Scandinavia. From Conversion to Reformation circa 800-1500. Minneapolis & London: University of Minnesota Press. S. 1-79.

Snødal, Porgunn. 1994. Vardagsliv och visdomsord. Runorna i Norden från urtid till nutid. I: S. Benneth m.fl. (red.) Runmärkt. Från brev till klotter. Borås: Carlssons. S. 9-32.

Svensson, Jan. 1988. Nordistikens kunskapsintressen. I: J. Svensson (red.), Nordistiken som vetenskap: Artiklar om ämnets historia, teorier och metoder. Lund: Studentlitteratur. S. 9-30.

Svärdström, Elisabeth. 1971. Runorna och Runverket (Småskrifter och särtryck nr 18). Stockholm: Riksantikvarieämbetet. (Stencil, säljs på institutionen)

Wessén, Elias. 1960. Historiska runinskrifter. Filol.-filos. ser. 6. Stockholm: KVHAA. (Stencil, säljs på institutionen)

Vikingatidens texter - en antologi. (Kompendium, säljs på institutionen.) Översättningar av: Havamal (Den höges sång), Völuspá (Valans spådom), Första kvädet om Helge Hundingsbane, Fafnesmål (sången om Favner). Valfri utgåva.

Wollin, Lars. 1988. Nordiska språk - ett modernt 1800-talsämne? glimtar ur en disciplins historia. I: J. Svensson (red.), Nordistiken som vetenskap: Artiklar om ämnets historia, teorier och metoder. Lund: Studentlitteratur. S. 31-46.

Delkurs 2: Namn, 5 hp

Brink, Stefan. 1992. Våra socknars ursprung och deras namn. I: Kungl. Humanistiska Vetenskaps-Samfundets i Uppsala Årsbok 1991-1992, s. 159-170. (Stencil, säljs på institutionen.)

Brink, Stefan. 1997. Västsvenska namnmiljöanalyser. I: Ortnamn i språk och samhälle. Hyllningsskrift till Lars Hellberg. Uppsala. (Nomina germanica. Arkiv för germansk namnforskning 22). S. 61-84. (Stencil, säljs på institutionen.)

Brylla, Eva. 1999. Anna Mædh inga hænder, Karl Dængenæf och Ingrid Thiuwafinger. Några exempel på medeltida binamn. I: Runor och namn. Hyllningsskrift till Lena Peterson den 27 januari 1999. Uppsala. (Namn och samhälle 10.) S. 11-19. (Stencil, säljs på institutionen.)

Modéer, Ivar. 1964. Svenska personnamn. Handbok för universitetsbruk och självstudier av Ivar Modéer utgiven av Birger Sundquist och Carl-Eric Thors med bibliografi av Roland Otterbjörk. Lund: Studentlitteratur. (Anthroponymica Suecana 5.) S. 12-74, 96-112. (Stencil, säljs på institutionen.)

Strandberg, Svante. 1994. Om förhållandet mellan runantroponymer och ortnamnsförleder. En förberedande undersökning. I: Vikingetidens sted- og personnavne. Uppsala. (NORNA-rapporter 54). S. 141-164. (Stencil, säljs på institutionen.)

Strid, Jan Paul. 1999. Kulturlandskapets språkliga dimension. Ortnamnen. 2. uppl. Stockholm:

Riksantikvarie-ämbetet. S. 9□105.

Ståhle, Carl Ivar. 1954. Lidingö under forntid och medeltid. En namn- och bebyggelsehistorisk studie. I: Ortnamnssällskapets i Uppsala årskrift. S. 3□31. (Stencil, säljs på institutionen.)

Vikstrand, Per. 2000. Konungen och helgedomen. I: Oluf Rygh. Red. av Berit Sandnes, Jørn Sandnes, Ola Stemshaug, Lars F. Stenvik. Uppsala. (NORNArapporter 70 B.) S. 213□232. (Stencil, säljs på institutionen.)

Williams, Henrik. 1993. ó-namn. Nordiska personnamn med det privata prefixet ó. I: Personnamn i nordiska och andra germanska fornspråk. Uppsala. (NORNArapporter 51). S. 95□108. (Stencil, säljs på institutionen.)

Delkurs 3: Medeltida texter, 10 hp

Andersson-Schmidt, Margareta. 1989. Själens tröst. Om teologins popularisering i uppbyggelsehistorik. I: A. Härdelin (red.) Från hymn till skröna. S. 162□182. (Stencil, säljs på institutionen.)

Dahlbäck, Göran. 1983. Fanns det skomakare på Skomakargatan? Om den näringsgeografiska strukturen i 1400-talets Stockholm. I: Sankt Eriks Årsbok 1983. Utg. av Samfundet S:t Erik. Stockholm. S. 29□52. (Stencil, säljs på institutionen.)

Den medeltida skriftkulturen i Sverige. Genrer och texter. Red. B. Söderberg & I. Larsson. (150 s. Stencil, säljs på institutionen.)

Jansson, Sven-Bertil. 1992. Från textkritik till popularisering. I: J. Carlquist (utg.) Föreläsningar i nordisk medeltidsfilologi. (Meddelanden från institutionen för nordiska språk vid Stockholms universitet, MINS 38). Edsbruk: Akademytryck. S. 113□130.

Jansson, Sven-Bertil. 1994. Attityder till literacy. Några exempel ur svenskspråkiga texter från senmedeltiden. I: I. Lindell (red.) Medeltida skrift- och språkkultur. Nio föreläsningar från ett symposium i Stockholm våren 1992. Stockholm: Norstedts tryckeri AB. S. 103□120. (Stencil, säljs på institutionen.)

Jansson, Sven-Bertil. 1996. Den medeltida balladen och kvinnan. I: Om kvinnor som dominerande traditionsbärare av ballader och om kvinnors roll i balladerna. Genklang. S. 35□39. (Stencil, säljs på institutionen.)

Lindell, Inger. 2002. Birgittas uppenbarelser, bok 7 □ en fornsvensk nyutgåva. I: C. Gejrot m.fl. (red.) Ny väg till medeltidsbrev. Västervik: Ekblad & Co tryckeri. (Skrifter utgivna av Riksarkivet 18. S. 414□432. (Stencil, säljs på institutionen.)

Medeltidens texter □ en antologi. (Kompendium, säljs på institutionen.)

Moberg, Lena. 1989. Den kulturella och språksociala situationen i Stockholm under senmedeltiden avspeglad i tänkeböckerna. I: Lågtyskt och svenskt i Stockholms medeltida tänkeböcker. Stockholm: Almqvist & Wiksell. S. 21□34. (Stencil, säljs på institutionen.)

Nyström, Staffan. 1996. Introduktion till dialektologin. Institutionen för nordiska språk, Stockholms universitet, Stockholm. (Kompendium, säljs på institutionen.)

Palm, Rune. 1994. Vem kunde läsa och skriva runor under medeltiden? I: S. Benneth m.fl. (red.) Runmärkt. Från brev till klotter. Borås: Carlssons. S. 53□61. (Stencil, säljs på institutionen.)

Palm, Rune. 1997. Runkunskap under medeltid □ en analysmodell och några resultat. I: B. Söderberg & I. Larsson (red.) Till Barbro. Texter och tolkningar tillägnade Barbro Söderberg den 23 september 1997. (Meddelanden från institutionen för nordiska språk vid Stockholms universitet, MINS 45). Edsbruk: Akademytryck. S. 87□105. (Stencil, säljs på institutionen.)

Palm, Rune. 2002. Ett svenskt Birgittabrev. I: C. Gejrot m.fl. (red.) Ny väg till medeltidsbrev. Västervik: Ekblad & Co tryckeri. (Skrifter utgivna av Riksarkivet 18. S. 414□432. (Stencil, säljs på institutionen.)

Pernler, Sven-Erik. 1994. "Lafrans gjorde denna kyrka" I: S. Benneth m.fl. (red.) Runmärkt. Från brev till klotter. Borås: Carlssons. S. 105□118. (Stencil, säljs på institutionen.)

Pettersson, Gertrud. 1996. Svenska språket i sjuhundra år. En historia om svenskan och dess utforskande. (ca 200 s.) Lund: Studentlitteratur.

Spurkland, Terje. 1994. "Gyda säger att du skall gå hem!" Runor i medeltidens vardag. I: S. Benneth m.fl. (red.) Runmärkt. Från brev till klotter. Carlssons: Borås. S. 75□82. (Stencil, säljs på institutionen.)

Söderberg, Barbro. 1992. Introduktion. I: J. Carlquist (utg.) Föreläsningar i nordisk medeltidsfilologi. (Meddelanden från institutionen för nordiska språk vid Stockholms universitet, MINS 38). Edsbruk: Akademitryck. S. 11□18.

Öberg, Jan. 1992. Det trots allt möjligas konst. Textutgivning i en latinists perspektiv. I: J. Carlquist (utg.) Föreläsningar i nordisk medeltidsfilologi. (Meddelanden från institutionen för nordiska språk vid Stockholms universitet, MINS 38). Edsbruk: Akademitryck. S. 57□68.

Öberg, Jan. 1994. Vem kunde latin i medeltidens Sverige? I: I. Lindell (red.) Medeltida skrift- och språkkultur. Nio föreläsningar från ett symposium i Stockholm våren 1992. Stockholm: Norstedts tryckeri AB. S. 213□224. (Stencil, säljs på institutionen.)

Delkurs 4: Projektarbete, 5 hp

Litteratur som väljs i samråd med läraren.